

2013 szeptember Képzőművészet

Gárdonyi László: Elválasztani az embert a géptől – Szarka Péter CAPTCHA-IZM

CAPTCHA: a számítástechnikában olyan automatikus teszt, ami képes megkülönböztetni az emberi felhasználót a számítógéptől. A kifejezés a „Completely Automated Public Turing test to tell Computers and Humans Apart” (Teljesen automatizált nyilvános Turing-teszt a számítógép és az ember megkülönböztetésére) rövidítése. (Wikipédia)

Első látásra van valami végtelenül felemelő abban, hogy a mai számítástechnika az embert a géptől legkönnyebben az olvasás képessége alapján tudja elválasztani. Mintha a humanizmus és a felvilágosodás nagy eszméi győzedelmeskedtek volna, és a műveltség valóban olyan határ lenne, amely elválasztja az embert az állattól és a géptől.

Eltekintve az etikai dimenziótól (hogyan lehetne eltekinteni az etikai dimenziótól?; van-e fontosabb kérdés annál, hogy mi az ember?), maga a teszt, habár egyszerűnek és logikusnak tűnik, több mint zavaros. Fel kell tenni ugyanis a kérdést: mit olvasunk, amikor CAPTCHA-kat olvasunk? Nem szövegeket a szó számítástechnikai értelmében: ezek nem szerkeszthető karakterek, állítható betűtípussal és -mérettel, amelyek középre/jobbra/balra rendezhetők, hanem tulajdonképpen képek. Nem tartalmaznak semmilyen szerkesztési információt, amely a jeleket egymástól elválasztaná. Egységes homogén információs mezejükben az előtér és a háttér, minden vonal pontosan ugyanolyan jelentőséggel bír. Mintha a CAPTCHA-kban visszatértünk volna a Gutenberg előtti időkbe, amikor a tördelt szöveg és az egyéb olvasást könnyítő eszközök még ismeretlenek voltak, amikor minden betű egyedi és megismételhetetlen volt.

Aki a CAPTCHA-kat el akarja olvasni, át kell hogy jusson a zavaró részletek akadályain, azaz ki kell hogy emelje a lényegét, ahogyan Szarka Péter is kiemelt: az internetes világ kis, idegesítő biztosítékait a regisztrációs oldalak aljáról a falra helyezte. Munkája bizonyos szempontból hasonlít az antropológuséhoz: egy eszköz kontextusát megváltoztatta, így az elvesztette elsődleges funkcióját, a kiállítóteremben már nem képes betölteni eredeti feladatát.

Szarka Péter CAPTCHA-it nem azért olvassuk, hogy komoly üzeneteket, aforisztikus bölcsességeket ismerjünk meg. A képek ellen is állnak minden ilyen magyarázatnak: *Ígéret*, hirdeti az egyik cím, hogy felkeltett kíváncsiságunkat rögtön lehűtse a *Buzgómócsing* felirat. Az információ-átviteli problémából esztétikai lett, az olvasás cél nélküli célszerűsége. Maga a módszer kerül így az érdeklődés középpontjába, hiszen a feladat tulajdonképpen tét nélküli, az esztétikai önelvűség iskolapéldája áll előttünk.

Ez a felismerés azonban rögtön át is fordul önmagán: Szarka CAPTCHA-i megszüntetve ugyan, de megőrzik eredetüket, feladatot rónak a nézőre. Már nem szavak kibetűzése a cél, hanem a megértés. Annak a világnak a megértése, amely körülvesz bennünket, tudatosítása a szituációnak, amelyben találjuk magunkat, ha ezeket a műveket szemléljük. A befogadás aktusának folyamatos önreflexiója tudja csak megteremteni azt a környezetet, amelyben Szarka képei elnyerik valódi jelentésüket. Egy gép nem is értené a feladatot.

Tetszik Az ismerőseid közül te lehetsz az első, akinek ez tetszik.

Kapcsolódó írások:

1. **Rainer M. János: Otthontalanság, emlék, mű (Molnár Imre-Szarka László (szerk.): Otthontalan emlékezet. Emlékkönyv a csehszlovák-magyar lakosságcsere 60. évfordulójára. Komárom, 2007, MTA Kisebbségkutató Intézet-Kecskés László Társaság, 234 oldal, ár nélkül.)** Rainer M. János Otthontalanság, emlék, mű Vannak könyvek, amelyek...
2. **Gárdonyi László: Feszültség & ellenállás** Ráthonyi Kinga műveiben a feszültség hívószó. Egymással elentétes erők játékában...
3. **Gárdonyi László: A tér, ami körülvesz... – Várady Róbert: Tér(v)iszony** „Körülvesz bennünket a tér”, szoktuk mondani, és nem nagyon gondolunk...
4. **Gárdonyi László: Digitális archaizmus – Mondik Noémi képeihez** „Bárcsak bejártam volna esztétikára, és lennének jegyzeteim” – áll címként...
5. **Gárdonyi László: Dialektikus átcsapás** A már Korniss által is hangsúlyozottan megrendezettnek titulált 2011-es sorozat...

Cimkék: Gárdonyi László